

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczta-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 26.

A legerősebb argumentum.

(—a.) Mig a szocialista érzelmű kávinista »közpapok« a más vagyonára áhítozva szekularizálni akarják a kath. egyház vagyonát, hogy annál kevesebb jusson a szegényeknek és árváknak, hogy a magyar földnek ez a még érintetlen része is idegen kézre kerüljön, addig a kath. egyház főpapjai, mitsem törődve az irigységből támadt durva támadásokkal, áldozatos lélekkel szolgálják az egyház és a haza ügyét és zajtalanul, de áldásosan teljesítik a krisztusi szeretet magaslatos parancsolatát.

Lélekemelő példát szolgáltatott erre az a szép beigtató ünnepély, amely tegnap ment végbe a váradai székesegyházban.

A püspöki helynök parentálta el gyönyörű beszédben a káptalan méltó büszkeségét b. e. Vinkler nagyprépostot, ki csaknem egy félszázadig volt tagja a káptalanoknak és ez idő alatt — ritka szép hagyatékaival együtt — egy milliónál jóval többet áldozott a kultúra és a jótékonyosság oltárára. Magától megtagadta a világi hiuságokat, dus vagyon mellett egyszerűbben élt, mint akárhány »közpap« s amit neki az egyházi vagyon juttatott, azt Krisztus szellemében mások boldogítására fordította.

Ezt a haló porában is ékesen beszélő főpapot, — amilyen, hála Istennek, több is akad a magyar főpapság soraiban, — állította oda a beigtatást végző püspök a káptalan és az új nagyprépost elé, aki eddig is hűséges követője volt e tekintetben nagynevű elődjének, — tizenöt éves kanonoksága alatt összes jövedelmét templomokra és iskolákra költötte.

Az ilyen példák mindenféle ékes beszédnél erősebb argumentumot szolgáltatnak a szekularizáció ellen. Mig az egyházi vagyonnak ilyen kezelői lesznek, addig sem a »közpapok« irigykedése, sem az egyház többi ellenségeinek ádáz dühe nem fog ártani az egyházi vagyonnak, a szegények örökségének.

A beigtatási ünnepélyről tudósításunk a következő:

A káptalan ünnepe.

Szent-László káptalana örömmünnepet ült tegnap; Istenben boldogult prépostja helyett új prépostot és új tagot nyert, teljes számmra kiegészítve folytathatja áldásos működését.

A beigtatási ünnepély d. e. fél 10-kor Veni Sanctével kezdődött, mely után Fetszer Antal püspöki helynök a káptalan új nagyprépostját, Palotay Lászlót a következő szép beszéd kíséretében igtatta be székébe.

Fetszer püspök beszéde.

Vinkler emlékezete.

Főtisztelendő Káptalan!

F. évi április 22-én mélységes gyász borult káptalanunkra, melynek e napon 46 éven át folyton növekedő, izmosodó, fényesedő dicsősége: Vinkler József sardicai vál. püspök, sz. László királyról nevezett nagyváradai I. szert. nagyprépost, és kanonok, a B. Sz. Máriáról nevezett lipóti címzetes prépost, püspöki ált. helynök és ügyhallgató, a h. zsinati és a hittanári képesítő vizsgáló bizottságok elnöke, a sz. Orsolyázarda gondnoka, a vaskorona rend másodosztályú lovagja, Nagyvárad és Nagybánya városok díszpolgára, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, gyémántmisés, áldozópap — áldásos életének 87-ik, áldozó papságának 64 évében az örök hazába költözött, néhány perccel azután, hogy rövid szenvedésének megkönnyebbüléséről nyertünk örömmel, de magas kora miatt aggodalommal vegyes örömmel értesültél.

Ámbár élénk emlékezetünkben tartja a szoltáros azon általános tapasztalati igazságot, hogy »ami éveink napjai hetven esztendő, jó erőben nyolcvan esztendő s ami azok felett van, fáradság és fájdalom« — s ámbár imádságos hálaival nyugszunk meg a jó Isten sz. akaratában, ki őt adta s annyi ideig megtartotta nekünk: de azért lehetetlen nem éreznünk a roppank veszteség súlyát, mikor azt ragadta el testületünk éléről a halál, ki az összes nagyváradai nagyprépostok s kanonokoknak a századok folyamán egyik legnagyobbika volt s ki őt az hirdeti velünk gyászoló kegyelmes főpásztorunk és jó atyánk:

»Halhatatlan marad ő is, és az az egyházmegye papsága előtt az istenfélő jámborságnak, az egyházi az érületnek, a papi jellemzilárdaságnak, püspöke iránt az aggkorban is a meghatározó gyöngéd tisztületnek, a zajtalan jótékonyaságnak, a kifogyhatatlan áldozatkésztségnek, a tiszta életnek, a felebaráti szeretetnek eszményképe lesz«.

Lehetek s voltak nála lángészre, szelle-

mességre, tudományra, ékesszólásra nézve, irodalmi munkásságban kimagaslóbb tagjai is káptalanunknak, még a káptalan visszaállítása óta is; de tekintetbe véve végrendeleti hagyományait is, nincs eddig senki egyházmegyénkben, kinek annyi, Istendicsőségére, a halhatatlan lelkek üdvére, a szegények javára s keresztény magyar kulturális célokra tett alapítvány örökítené meg nevét, mint az övét; kinek örök alapítványából is kiragogy egyik fő jellemvonása: egyházmegyénk iránti. lángoló szeretete, melyet oly megfontolás, életbölcseseg vezérelt lelkében, hogy nehéz eldönteni: szive, vagy okossága volt-e nagyobb? Még így is szinte nehéz megérteni, bármennyire került is, mint végrendeletében is mondja, a hiábaoalóságokra a költsékeztést, hogy annyit sikerült megtakarítania »Isten dicsőségére, szeretett egyháza, édes hazája, egyházmegyéje, szülőföldje és kedves rokonai némi segítségére,« mint ugyancsak végrendeletében írja.

Igaz, hogy a nyilvános szereplést nem kedvelő egyéni természete előtt nem rokonzenes, nem kedves külső repraesentációk lehető kerülése folytán is gyarapodtak némileg megtakarításai; de azt is tudta mindenki hogy e megtakarítások is mind a közjóra fognak szolgálni, valaminthogy magoknak a különben kívánatos, helyes repraesentációknak is nem önző célt, hanem a közjót kell előmozdítaniok.

Mint szigoruan az elvek embere, igazságszerető, hajlíthatatlan jellem az elvek harcában elégszer s erősen kivette részét; de a legkeményebb tusák sem ronghatták le még ellentelében sem iránta a tiszteletet, melyet ragyogó erényei biztosítottak mindenkinél számára.

A káptalanban, prépostelnöki tisztének kiváló betöltésében tiszteletet parancsoló nagy tekintélye is hatalmas segítséget nyújtott neki. De hogy ne is lett volna ily nem csak a magas kora iránt tartozó nagy tekintélye annak a főnek, aki a kötelességhűség példaképe gyanánt tündökölt, aki az élő tradíciót képviselte káptalanunkban, mert mindeuha élénken érdeklődött káptalanunk jogai, kötelességei s minden ügyei iránt, tanuimányozta s tőle telhetőleg kártartóan védte azokat. Alapos ok nélkül nem maradt el egyetlen káptalani s egyetlen szentszéki ülésről sem, mindvégig figyelemmel kísérte vagy vezette azok tárgyalásait, nem tért ki semmi munka elől, elüljárta ha áldozni kellett; azon jelszónak levén hive: »Utánam«. Még később agg korában sem volt nála senki buzgóbb a kari zsolozsmákon s az isteni tiszteleteken való ájtatos részvételben; valamint-

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

hogy a hálás kegyelet főpásztorai s mindazok iránt, kiktől valaha valami jóban részesült aranyfonálként húzódott végig az ő egész életén, ki viszont annyi hála kötelezettségnek magvait hintette s ültette el káptalanunkban, — mely őt gyémántmiséjén gyémánt jellemét nagyon jellemzően tüntette ki gyémántos főpapi gyűrűvel — és egyházmegyénkben, hogy míg csak állani fog szent László megyéje s káptalana: áldott leszcn *Vinkler József* felejtfelejtethetlen nagy prépostunk emlékezete e földön, kinek az égben az édes Jézus kit annyira szeretett, legyen igen nagy jutalma s haló pora a boldog föltámadásig a Szeplőtelen Szent Szűz szobrának árnyékában nyugodjék békében.

Az új nagyprépost

Órökébe egyik legrégebb bizalmasa s végrendeleti végrehajtója lép. Ugy vélem, a boldogult nagy előd szíve szerint. Ugyanis a halálával megüresedett káptalani nagyprépostságot ő cs. és apost. kir. Felsége megyéspüspök urunk ő nagyméltóságának felterjesztésére *Palotay László*, pápai főpap, címz. apát, örkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő s tanítóképző intézeti igazgató és a pro »Exclesia et Pfrice« ezüst érdemkereszt tulajdonosának méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Nincs itt helyén kutatni egyéb okokat, de testvéri szeretetünk előtt tetszetős az a gondolat, hogy talán valami része annak is lehetett abban, hogy az isteni gondviselés úgy irányította az illetékes tényezők elhatározását, hogy az örkanonoki rzekből soronkívül legyen *Palotay László*, szeretett tagtársunk fölmagasztalva a nagypréposti székre, hogy előrehaladott kora mellett mégis oly időben nyerje el nagy érdemei földi jutalmául ezt az igen komoly köteleességekkel együtt járó nagy kitüntetést, midőn még úgy szellemi, mint testi ereje és egészsége megengedik neki, hogy nagypréposti köteleességeit személyesen teljesíthesse.

Bármint álljon is a dolog, az kétségtelen

hogy nagy érdemeket koszarozott meg új nagyprépostunk felmagasztalásában a főpásztori bizalom és apostoli királyi kegy.

Érdemeinek az ő jejenlétében méltatásával fölösleges volna zavarnom új nagyprépostunk szerénységét.

Előttünk ft. káptalan jól ismert nyitott könyv az ő élete. Aki, mint szabadság harcban vitéz magyar honvédtiszt véres csatákban mutatatta meg, hogy ha kell, megvan benne a készség meghalni is a hazáért s ezen hazafias lelkületéről a bizonyítványt testébe vágva, sebhelyeibe írva viseli közel hatvan é.e; a nagy idők leltüntével honvédkardját az evangéliummal a csontokig s velők oszlásáig ható szelid fegyverével cserélvén fel, miután az örök városban, az apostolfejedelmek sirja közelében Krisztus katonájává is kiképezte magát.

52 éve tanusítja, hogy küzdve tud élni is az égi s földi hazáért, mint Krisztus titkainak hű sáfárja. 3 évig volt segédlelkész. 10 évig udvari pap, közel negyedszázadig V. olasz plébános, s központi esperes tanfelügyelő, 27 éve szentszéki ülnök, 9 évi tbeli kanonokság után 15 éve káptalanunk tagja, közben 5 évig papnöveldei s papi nyugdíjintézeti igazgató, 35 éve tanítóképzőintézeti igazgató, 15 éve egyházmegyei tanfelügyelő, 7 éve zsinati vizsgáló, 8 éve a Szent László-menedékház és az Erzsébet bölcsőde-egyletnek s alapításától kezdve a váadi kath. körnek egyházi elnöke melynek alapításáról méltán foroghat meg agyában a gondolat: quorum pars magna fu s évtizedek óta Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának választott tagja.

Ez az életrajzkeret, káptalanunk beléletében folytatott tevékenységet nem is részletezve, minden kommentár nélkül hangosan beszél. Két jellemvonását azonban mégis kiemelem, melyekben leginkább hasonlít nagynevű elődjéhez a nagypréposti székre s melyek, — úgy látszik — közös forrásnál, a nagy Szaniszló püspök oldala mellett gyökereztek meg

meg lelkünkben s ezek: anyaegyházmegyénknek Szt.-László megyéjének lángoló szeretete s egyházi javadalma, jövedelmeinek az egyház szellemében való használata Isten dicsőségére s a lelkek üdvi előmozdítására kereszt. magyar népnevelésre, a szegények javára fordítása, mely irányát már az égre figyelmeztetőleg égbenyuló tornyokkal ékes új templomok hirdetnek dicső védszentje, Szt. László megyéjében egyéb e célokat szolgáló áldozatos tettei mellett.

És én azon biztos reményben, hogy habár éveinek gyarapodásával szellemi és testi ereje energiájukból engedhetnek, de említett két jellemvonása megmarad utolsó leheletéig és azon biztos teljesítésre számító kérelemmel, hogy új nagyprépostunknak nagypréposti székre különösen a Krisztus földi helytartójával egyezésben élő szeretett főpásztorunk iránti odaadó tisztelet és szeretet és a kartársi szeretet megőrzése és ápolása lesz vezérgondolata: nagy örömmel teszek eleget ft. káptalanunk azon megtisztelő megbízásának, hogy őt nagypréposii székre iktassam. Kérem mindenekelőtt a legk. királyi adománylevel s a reá vezett főpásztori beiktatási rendeletnek egész terdelmükben való felolvasását.

A nagyhatású beszéd után bevezette őt a nagypréposti stallumba s a szokásos szertartás közben installálta.

Palotay válasza.

Palotay könnyekig meghatva válaszolt a beiktató püspök beszédére. Nem kereste az új magas méltóságot, melyre a nagy elődök után érdemtelennel tartja magát. Köszöni Szmracsányi püspöknek, kegyelmes főpásztorának kitüntető atyai jóságát. A váratlan nagy kitüntetést avval iparkodik meghálálni, hogy az egyházi vagyont ezután is arra fordítja, amire eddig legjobb lelkiismerete szerint fordította: Isten dicsőségére és a szegények javára. Mert jól tudja, hogy a szentatyák tanítása szerint az egyházi vagyont — patrimonium pamporum. Köszöni a beiktató püspök szivességét. Kar-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Slugel.

Ismerik önök a Laont, ezt a hegyes sziklakupot, mely úgy áll ott a zöld picardiai síkságon, mint egy cukorsüveg a billiard-asztalon? A pályaudvarból kanyargó ut vezet fel rá, melynek végén kötelekkel összerótt hid áll. Innen kezdve az utca lépcsőkkel van kirakva s alacsony kerítések és piszkos udvarok szegélyezik. Abban az arányban, amint felfelé emelkedünk, egyre gyérül az élet; odafenn a magasban pedig az elhagyott, a csendes, a néptelen magány uralkodik. A székesegyház előtt vonul el a »Zárda-utca«, ahol a départment ősi lakosága lakik egymás mellé rótt kicsiny házikóiban, melyek jó karban tartott sirokhhoz hasonlítanak. Itt-ott cégtáblák, cimerek, feliratok jelzik a ház hivatását vagy lakójának foglalkozását. Azután a városháza melletti téren, a »Café du Commerce«-nél kezdődik az üzletek és kirakatok sorozata, üres, tátongó kocsmák, kereskedések, melyek alkalmazottjai a járdán szivaroznak, azután ezeken túl jobbra és balra kanyargó ösvények, melyek az elhagyott, kopár hegycsucsra vezetnek.

Nem csoda, ha Jacques Dilloir, az állami mérnök, kit szolgálati okokból két évvel ezelőtt küldtek ki ez unalmas fészékbe, a megkönynyebbülés sóhajával fogadta a hivatalos távirat, mely Poitiersbe rendelte. Első érzete csakugyan az volt, ami a halálra ítélte, amikor megtudja, hogy kegyelmet kapott.

Am később, midőn a hegyi ösvényen lefelé ereszkedtek s Ardonnak, a fák közé rejtett bájos

falunak tartott, melyben Michelet született, örömebe egy neme vegyült a mélabunak. Ez a szomorúsága csak fokozódott, midőn megnyomta egy festői fekvésű villa csengettyűgombját. Ez a villa, mely sásfészekként egy kiálló szirtfokon pihent, volt az, melybe Jacques Dilloir naponként ellátogatott, hogy ott Trinquet kisasszony, a vén község tanácsos fiatal leányának társaságában az illatos kertből szemlélje a dombokat rózsaszínben fűrésztő nap lenyugtát.

— Tudja meg, Clémentine, most már hivatalosan is bizonyos . . . én távozom . . .

— Sajnos, ez előrelátható volt, szegény Jacques-om!

Szép arcával és testének finom vonásaival, melyeken remekül festett az aranszinű blouse és a sötétkék szoknya, Clémentine egyike volt a vidék ama hölgyeinek, akik Raynal asszonnyhoz hasonlóan, a magányban és visszavonultságban is mintaképei az izléses megjelenésnek.

— Ez elég szép előléptetés! — szolt az asszony.

— Oh, az előléptetés . . . az itt igazán másodrendű kérdés . . .

Mindketten föltették magukban, hogy menél kevésbé kinossá teszik egymásnak a kényeszerű válást. De a szép laoni nőnek bizony nehezére esett az elhatározás megtartása! . . . A férfi a maga részéről bizonyos volt benne, hogy a nő hű marad hozzá. Most úgy bucsuzott tőle, mint egy költői álomtól, melynek emléke megmarad, amint megőrizte annak a percnak képét is, mikor először látta az asszonyt, amint a kavicsos uton kacéron megemelte szoknyáját. A férfi akkor nyomban kitalálta, hogy a nő is idegen jövevény, egy szőke és rózsaszínű nor-

mandiai száműzött, akit az előnyös házasságban nyilvánuló véletlen vetett e sziklákra . . .

Trinquet papa szokott whist-játszmája után a megszokott időben hazajött. Ősi szabása, igazi laoni benszülött volt, hozzáöve szülővárosa szikláihoz. Évek óta türelmesen dolgozott a község tanácsban és várta előmenetelét. Minden nagyobb öröm vagy szomorúság nélkül szerencsét kívánt Jacquesnak. Azután mindhárman vacsorához ültek. Az este olyan volt, mint előtte a többi mind Tíz óra felé az új főmérnök elbucsuzott.

Az utcákban, melyeken keresztülhaladt, az ablakok zárva voltak, a lámpák kialudtak s a házak belsejéből mi zaj sem hallatszott. Végigment az egész városban, a kaszárnya-utcaig, melynek 25. száma alatt egy vörös téglá-épületben lakott. Egy meggyújtott gyufa világánál fölfelé haladt a lépcsőn. A homályban idegenszerű hangok hallatszottak.

— Igen, igen . . . — mormogta a férfi. Egész este magára hagyva, Slugel most lázas kitöréssel adott kifejezést türelmetlenségének és örömeinek. Egy hatalmas komondor volt ez, vörhenyessávu ragyogó fekete szőrrel, apró, örökké mozgó fülekkel, figyelmes a legkisebb intésre, melynek bámulatos értelemmel engedelmeskedett.

Most az öröm kitörésével felugrált gazdájára, kezeit és arcát nyaldosta és beszédes tekintetével fürkészni látszott annak gondolatait. Jacques, hogy némileg megjutalmazza az állat hűségét, leült és térdeire fektette annak első lábait, azután busan rátekinített és simogatni kezdte fejét.

társai iránt az marad ezután is, ami eddig, kéri jövőben is szeretetteljes támogatásukat.

A többi beigtatás.

Ezután *Bunyitay* Vince apátkanonokot igtatta be Fetser püspök az örkanonokságba. Kiemelte irodalmi nagy érdemeit s az „Istenemnek és fajomnak” állitok bélfenyéri zárdát.

Majd *Bunyitay* igtatta be Fetser püspököt a székesegyházi főesperességbe. Bevezetésül idézte egy múlt századi író szavait: Ha egy jeles embert látok arra gondolok, milyen derék édes anyja lehetett, aki ilyen fiút nevelt. Mi is áldjuk azt a boldog anyát aki Fetser Antalt nevelte a káptalannak.

A beigtatás többi részét ismét Fetser püspök végezte. *Gróce* Béla prépost-kanonokot, a káptalan alamizsnását és poenitentiáziusát, kit úgy szeretnek a szegények, a középszolnoki főesperességbe igtatta, végül pedig a káptalan legújabb tagját, *Gabriely* Lajos velencei plébánost az utolsó mesterkanonoki székbe. Meltarta az új mesterkanonoknak a lelképástorkodás és a jótékonyaság terein szerzett érdemeit, melyeket e kegyelmes kinevezéssel jutalmazott a megyés püspök. *Gabriely* lelkes szavakban mondott köszönetet az apostoli királynak, a megyés püspöknek és a püspökségi helynöknek s ajánlta magát a káptalani tagok jóindulatába. Az installációt: Te Deum fejezte be.

Üdvözlések

A káptalan új nagyprépostját, *Palotay* Lászlót az installáció végével már a házában várta egy nagy deputáció, a helybeli *Kath. Kör* választmánya, melynek nevében a Kör világi alelnöke, *Dús* László lendületes beszédben köszöntötte őt, tolmácsolva iránta, ki egyik megalapítója, elnöke és nagy jóltevője a körnek, tolmácsolva iránta a kör tagjainak hálaát és a kinevezés alkalmából érzett őszinte örömét. Majd dr. *Hoványi* Gyula ugyanezt tette Nagyváradnak legrégebbi jótékony egylete, a *holdászpóli* és *Szt.-László* intézet nevében, melynek *Palotay* szintén elnöke és jóltevője. *Palotay* Mindkét egyletet biztosította továbbra is szeretetéről s támogatásáról.

Ebéd a püspöknel.

Az installáció alkalmából az új nagyprépost, az előléptetett méltóságok és egy új ka-

nonok tiszteletére dr. *Szencsényi* Pál megyés püspök ebédet adott, melyen a káptalan testületileg vett részt.

A kiegyezés. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a pénzügyi és kereskedelmi miniszteriumokban ma is serényen dolgoznak a kiegyezés kérdésében. A pénzügyminiszteriumban tartott tanácskozáson *Wekerle* miniszternek is résztvett. Ezek a tanácskozások azokkal az intézkedésekkel függnek össze, melyeket arra az eshetőségre tesz meg a magyar kormány, ha a kiegyezést létrehozni nem sikerül. Jól értesült forrásból jelentik azt is, hogy a kiegyezési tárgyalások újra való felvételének idejére e tanácskozásokon új megoldási tervet is dolgoznak ki.

Országos Iparospárt. Megemlékeztünk már arról a mozgalomról, hogy különösen Budapesten az iparosok egy része, éppen most, a legzavarosabb politikai viszonyok között azzal is nehezebbé akarja tenni a Bécsessel erősen küzködő kormány helyzetét, hogy országos politikai pártot akar szervezni. Kifejtettük, hogy nem helytelenítjük, ha az iparosság politikai téren is tömörül érdekeinek megvédésére, de a mai politikai helyzetet és viszonyokat nem tartjuk erre alkalmasnak, mert arra már nincsen elég idő, hogy az Ausztriával most folytatott nehéz küzdelemben valami eredményt érhesen el az új pártalakulás s inkább csak ártalmára lesz a megfelelő kibontakozásnak.

Budapesten azonban már kimondták az Országos Iparpárt megalakulását s a Karácsonykor megtartandó országos iparospárti kongresszus idejéig a szervezés végzésére megalakították az ideiglenes vezetőséget s végrehajtó bizottságot.

Az Iparospártnak ideiglenesen megállapított programja a következő:

1. Onálló vámterület, nemzeti jegybank.
2. Általános községenként gyakorlandó vá-

lasztási jog titkos szavazással úgy a képviselő, mint a községi választásoknál.

3. Kellő képviselők az iparosságnak a képviselőházban, községi képviselőben és mindenütt, hol iparos érdekek fölött döntenek.

4. A kamarák kettéválasztása, külön önálló iparkamarák szervezése.

5. Igazságosan fokozatos (progresszív) adórendszer.

6. Egyévi katonai szolgálati idő az iparosifjak részére.

7. Kötelező nyugdíj- és rokkant biztosítást az iparosoknak.

8. Özvegyi nyugdíjat és nevelési pótlékot az elhalt iparosok hátramaradt családtagjai részére.

9. Az ipartörvény revíziójánál különös súlyt helyezünk a kontárkodás megszüntetésére és hogy a testületeket illesse meg teljesen szabadon az ipari bíráskodás és az iparigazolvány kiadásának joga.

10. Az állammal szerződési viszonyban levő bankintézetek elégték ki az iparosság hiteligenyeit úgy, hogy ez sem fizessen magasabb kamatot, mint a nagyvállalkozók.

11. A fegyencipar megszüntetése.

12. A vásártűgy rendezése.

13. A betegápolási pótdadó alól az iparosság mentessék fel.

14. Közszállításoknál a kisiparnak nagyobb teret nyissanak.

15. Állami kedvezményeket első sorban és nagyobb mérvben a gazdaságilag gyengébbeknek, a kisiparnak adjanak.

16. Iparostovábbképzési tanfolyamok, tanulmányut, ösztöndíjak stb. által.

Az adóreform. A pénzügyminiszteriumban az *egyenest adók reformjára* vonatkozó hét javaslat, melyeket legközelebb a képviselőház elé terjesztenek. A reform főcélja az adóteher igazságos elosztása, a szegényebb osztályok sorsának megkönnyítése s az *adómentes létminimum* megállapítása. Az állami bevételek emelését nem tervezik a javaslatokban, sőt a kormánynak az a szándéka, hogy az esetleges felesleget újabb könnyítések adására fordítják.

— Igen, igen, szegény Slugelem, nekünk mennünk kell . . .

Slugel egy hónapos volt, mikor Jacques egy nyári szabadsága alkalmával kendőbe csavarva magával hozta, azután fölnevelte. A kutya agglegényéletének egyik öröme lett s édeklődéssel figyelte pásztorosztónének megújuló nyilvánulásait. Mikor a hivatalos óra ideje elérkezett, Jacques mindannyiszor hóna alá csapta illatos bőrtáskáját s bucsuképp megvakarta Slugel füleit. Az eb ilyenkor szokott helyére, az asztal alá bujt s ott várta be gazdája visszaérkezését. Jacques szerelme zavarba hozta és gondolkodóba ejtette Slugelt. Trinquet asszony parfümjé vegyüléke volt a héliotropenak és a benjoinnak. Ezt az illatot Jacques ruhái magukba szívták és Slugel lázas nyugtalansággal, észrevehető aggodalommal szaglászott gazdája körül.

Azután Slugel és Clémentine megismerkedtek egymással. Ez egy gyönyörű májusi estén történt, mikor a nap rózsaszínű és ibolyakék fényásvokat szórt a földre. Clémentine hirtelen feltűnt a kerítés mögött és Slugel orrát megütötte a benjoin-illat. A kutya eléje szaladt, régi ismerősként ügözőlte, azután udvariasan gazdájához kísérté.

Jacques átölelte kedves kutyáját, megsimogatta, azután megcsókolta sima és meleg szőrét. Másnap Jacques elvitte Slugelt Trinquet asszonyhoz.

A kutya körüljárt a szalonban, mindent figyelmesen megnézett, tágranyilt orrlyukakkal beszívta a parfüm-illatot s végül két első lábának talpát Clémentine ölébe rakta.

Ez volt az utolsó alkalom, hogy Clémentine és Jacques egymást láthatták. A kisasszony

szórakozottan simogatta a szép kutyát. Jacques ujjja is a kutya sima szőrével babrált s ujjaiak félénken találkoztak, mintha kezdő szerelmesek lettek volna.

— Akarja, hogy valami ajándékot adjak önnek? — kérdezte Jacques.

— Valami emléket? — kérdezte mosolyogva Clémentine.

— Igen. De nem élettelen követ, vagy hideg ékszer . . . valamit, ami önnel együtt visszaemlékszik rám . . . valami élt . . .

— Slugelt?

Nevének hallatára a kutya felütötte gesztenyebarna szemét. Clémentine elgondolkodva tekintett rá.

— Azt hiszi, hogy én önt előbb fogom elfelejteni, mint ő?

Jacques két keze közé fogta a kutya hatalmas fejét és gyengéden szemébe tekintett. Azután a leány szép és bánatos arcát fűrkészte.

— Ön, — szolt, — ön élni fog! Minden újabb óra többet és többet fog törülni az ön emlékezetében a képemből . . . És eljön majd az a nap, mikor ön azt sem fogja tudni, hogy valaha voltam . . . Slugel az ösztön hűségével fogja megőrizni emlékeimet. Az új környezet-hez hozzá fog szokni, s szeretni fogja az ön otthonát, amint szeretne az enyémet. Engedelmeskedni fog az ön szavának, anélkül, hogy engem elfelejtene . . . Az állatok emlékeztése nincs alávetve a változásnak.

— Am jól Elfogadom, szolt Clémentine. Jacques fölemelkedett. A kutya követni készült. Jacques fölemelt ujjával ünnepélyesen Trinquet kisasszonyra mutatott.

— Nem, Slugel — szolt nyomatékkel. — Neked itt kell maradnod. Most és — mindig!

A kutya tekintete ijedten járt egyiknek arcáról a másikéra.

— Hívja ön is, — szolt Jacques Clémentinehez.

— Slugel! — szolt elhaló hangon az asszony.

Es a kutya pásztorosztöne eltalálta, hogy e perctől kezdve új gazdája van. Engedelmesen, szelíden lefeküdt Clémentine lábai elé s okos szemével annak arcába tekintett.

— Isten önnel, Clémentine!

— Isten önnel, Jacques!

* * *

Tíz év óta Slugel egyedüli társasága Clémentinenek, aki azóta férjhez ment.

A férje egy szép napon elnöke lett a községtanácsnak, de csakhamar előléptetése után meghalt. Az özvegy elhagyta Laont és visszaköltözött a szép Normandiába, ahol született. Gazdag volt és gyermektelen, emlékeivel gyorsan szakított s az özvegység nyugodt és kellemes napjait élte. Háztartását egy nőcseléd vezette s ezen kívül csak Slugel volt körülötte, melyhez a megszokás szoros kötelékei fűzték.

A kutyát különben erősen megviselte az idő vastoga. Szőre megfakult, szeméi elhomályosultak s már-már alig tudta követni uraőjét megszokott sétáin.

A véletlen úgy akarta, hogy Clémentinenek egy sógornője haljon meg Laonban. Az özvegy oda utazott s mivel nem tudhatta, hogy

Nagy vasuti szerencsétlenség.

Tizenöt sebesült.

A vasuti szerencsétlenségek szomorú statisztikája tegnap ismét növekedett az *érkörtvélyesi* szerencsétlenséggel. A szerencsétlenségnek sok sebesültje van, haláleset azonban még ez ideig nem történt.

Az esetről tudósításunk a következő:

Tegnap éjjel 12 órakor Ósz Pál vasuti pályafelügyelő indított el egy vegyes vonatot Érmihályfalváról Nagykároly felé. A vegyes vonatot rendszeresen követni szokta egy tehervonat, mely Érkötvélyesen éri utól azt. Érkörtvélyesi Érmihályfalvától legelső állomás Nagykároly felé.

Érkörtvélyesen vesztegelt a vegyes vonat, mikor utána megérkezett a tehervonat, mely teljes rakományával volt megtelve. Az érkörtvélyesi állomáson álló vegyes vonatot, illetőleg ennek jelzőtábláját a tehervonat gépésze látta, azonban nem vette figyelembe. Ugyanis érkörtvélyesen két sín pár van letéve. A vegyes vonat sín pája az indóház felől van, míg a második sín pár az indóházon jóval túl ágazik ki az előbbtől. E kiágazásnál váltó van, mely átvezet a második sín párra. Ennél a váltónál kellett volna letérni a tehervonatról. A váltót azonban a pályőr elmulasztotta átfordítani, minek következtében a tehervonat előtt nyílt volt a pálya a vegyes vonat felé.

A tehervonat vezetőgépésze észre vette a vegyes vonat jelző lámpáját, azonban úgy látta, hogy ez az első vágányon van és ők meg a másodikon, mivel ekkor még közvetlen a váltón voltak.

A gépész mikor észrevette a váltó helytelen állását már késő volt. A vegyes vonat közvetlen előtte volt s elkerülhetetlen volt az összeütközés. A tehervonat az ellengőz dacára is közepes sebességgel ment neki a veszteglő vegyes vonatra.

távolléte meddig fog tartani, magával vitte gazdasszonyát és Slugelt.

Este kilenc óra körül volt, mikor az elhagyott és néptelen állomásra érkezett. Gazdasszonyát és Slugelt a pályaudvaron hagyta a podgyászszal, azután fölfelé ment az állomástól a városba vezető utcán, hogy kocsit keressen.

Mikor visszatért a pályaudvarra, Slugel nem volt sehol.

Az öreg gazdasszony úgy vélte, hogy bizonyára fölismerne régi tartózkodási helyét és a városba sietett. De Clémentine, aki ismerte az állat szánandó állapotát, kételkedett benne, hogy megteheti a meredek és hosszú utat.

Az asszonyt egészen boldogtalanná tette hű kutyájának elvesztése. Míg a gazdasszony a pályaudvar környékét kutatta át, ő a meredek és kanyargó uton megindult a városba. Végigment a jól ismert, néptelen utcákon s mindenütt kutyája nevét kiáltotta, de eredménytelenül. Elment régi lakása előtt, de itt sem találta. Azután mind fölebb és fölebb ment s végre, már közel a város széléhez, a kaszárnya utcába ért.

A 25. számú ház előtt szíve hangosan megdobbant. Hosszu idő óta most jutott először észébe Jacques Dilloir.

A ház ajtajának küszöbén elterülve, fejét kinyújtott első lábain nyugtatva feküdt Slugel. — Slugel! Slugel! — kiáltott megrendülve az asszony.

De a hű kutya többé nem mozdult. Clémentinenak észébe jutottak Jacques szavai és keservesen sirni kezdett.

Gaston Rageot.

Az összeütközést leirhatatlan pánik követte. Kocsik ropogása, tüvegek pattogása, sebesültek rémes jajgatása a vegyes vonaton berakott 16 waggon bivaly csoda éktelen bögése és a két gép szakadatlan prüszkölése mind egy borzalmas khaoszban vegyült össze.

Az összeütközés után azonnal hozzáfogtak a mentéshez. Először is a vegyes vonat utasainak megmentését kísérelték meg. Nehéz volt a munka, de eredményes. A kocsikból tizenöt sebesültet huztak ki. Ezek mind igen súlyosan vannak sérülve. A legtöbb sebesült a karját, vagy lábát törte.

A sebesültek egy részét azonnal beszállították Nagykárolyba hol a kórházba helyezték el őket.

A sebesültek között volt Maier Béla budapesti marha-kereskedő, aki nem akarta magát Nagykárolyra vitetni, és e miatt Nagyváradra hozták a biharmegyei közkórházba, hol azonnal ápolás alá vették. Ez a szerencsétlen ember karját és lábát törte összeütközéskor. Maier Béla nem tud semmit a szerencsétlenség lefolyásáról. Az egész esetről a következőket mondja:

— Erkörtvélyesen állott a vonatunk, mikor egyszerre óriási lökést éreztem s a következő pillanatban nagy lármá keletkezett és mindenki menekülni igyekezett a vonatról. Az én kocsiosztályomból szintén menekülni akartak, azonban az ajtók be voltak zárva és így bent kellett maradni mindenkinek. Csak később jöttek és vittek ki a kocsiból.

A vegyes vonatra leg több kocsija meg van sérülve, ezek közül sok használhatatlanná vált. A tehervonatra nem nagy baja történt, mindössze kisebb zúzódásokat szenvedett. A vegyes vonat egy bivalycsordát is szállított, mely 16 waggonba volt berakározva. Ez a csorda csaknem teljesen megsemmisült.

A vasuton megakadt a forgalom, mert a romok elszállítására több időt vesz igénybe. A szerencsétlenségről azonnal értesítették a debreceni vasuti üzletvezetőséget, honnan külön vonattal szállított ki az üzletvezetőség megbízottja. Ez gondoskodott azután a továbbiakról.

Az üzletvezetőség indította utnak a sebesülteket is, kik közül nyolc súlyosabb természetű sérültet Érmihályfalvára szállított. A helyszínén azonnal megkezdték a vizsgálatot mely a tegnapi nap folyamán befejezést is nyert. A szerencsétlenség kétségtelenül megállapítható, hogy gondatlanság következtében állott be.

Biharmegyéből az érmihályfalvai csendőrség vonult ki a helyszínére a vizsgálat alatt segídekzni.

Leleplezett pénzhamisító banda.

Elfogott hamisítók.

A mai pénzinségen az ügyesebb és rosszra hajló emberek olyformán kívánnak segíteni, hogy saját jószántukból gyártnak pénzt s ezt forgalomba hozva rájuk nézve észrevehetetlenné teszik a pénznyomort, mely jelenleg uralkodik. Ezt a módját a pénzinség elkerülésének és a gyors meggazdagodásnak, használta föl több baromlakai lakos, míg a csendőrség nyomukra nem talált s a pénzhamisító szövetséget le nem tartóztatta.

Az esetről tudósítónk a következőket jelenti:

A margitai járásban, hol a meggazdagodás vágya uralja az emberek nagy részét, bizonyosságra a nagymérvű kivándorlásra is, az utóbbi időben több helyen fordult elő, hogy hamis pénz került forgalomba. A hamisítványok között nem voltak ritkák az ötkoronások sem. Legtöbbje azonban koronás, 20 és 10 filléres volt.

A csendőrség járászerte nyomozott a pénzhamisítók után, azonban eredménytelenül, mert a pénzhamisítók oly ügyesen végezték munkájukat, hogy nem tudtak nyomukra akadni. Végre is egy feljelentés vezette nyomra a csendőröket. A feljelentés névtelen volt ugyan, azonban a csendőrség hitelt adott neki és megkezdte az adott irányban a nyomozást.

A feljelentésben a baromlakai községi kovácsról volt szó, mint olyanról, aki saját házában tartja a pénzhamisító műhelyt.

A csendőrség megjelent a kovács lakásán és ott házkutatást tartott. Ez alkalommal nagy mennyiségű gipsz modellt, réztömböket, ólomsz és nikkelt rudakat talált a csendőrség. A kovácsmestert, aki különben a jobb módú emberek között foglalt helyett, azonnal letartóztatták.

A házkutatás alkalmával még rá jött a csendőrség arra is, hogy pénzkészítésénél másik két ember is segédkezett a kovácsnak. Ezek az emberek a községbeli gazdálkodók közül valók, kik legbizalmasabb emberei a kovácsnak.

A műhelyben elkészített hamis pénzt a két ember közvetítette másoknak, kik azután jó pénzért értékesítették azt.

A bandának nagy kiterjedésű ágai vannak. Igen sok gazda ember van benne érdekelve az egész járás területéről, kiket még e ideig nem hallgattak ki.

A baromlakai csendőrség az ott letartóztalt három embert addig magánál tartja, míg az összes érdekelt tásakat kézre nem keríti. Jelenleg szorgalmasan nyomoz minden legkisebb adat alapján a csendőrség, mert a hamisítók, dacára annak, hogy a körülmények súlyosan ellenük vallanak, nem akarnak elárulni semmit. Társaik nevét pedig éppen elhallgatják.

A csendőrség azon reményének adott kifejezést, hogy a pénzhamisító banda minden tagját összefogja szedni, még a hét folyamán, amikor is az egész ügyet a királyi ügyészséghez fogja áttenni. Addig, míg a nyomozati eljárás be nem lesz fejezve, a neveket nem árulja el a csendőrség.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Dr. Gerő Sándor orvos külföldi tanulmány utjából tegnap hazaérkezett s megkezdte orvosi működését.

* **Bérmálás Székelyhídon.** Örömmünnepek lesz szeptember hó 29-én Székelyhíd katholikus híveinek. Fetszer Antal felszentelt püspök utazik a községbe s a bérmálás szentségét osztja ki azoknak, akik erre jelentkeztek. A községben serényen készülnek a püspök fogadására. Bandériummal fogadják s már készítik a diadalkaput. A község intelligenciája is erősen készül, hogy a főpapot ünnepélyesen fogadja.

* **Az iparoktatási bizottság ülése.** Nagyvárad város iparoktatási bizottsága ma, szeptember 27-én délután 4 órakor a városháza bizottsági termében ülést tart, amelyre az elnök ez uton is meghívja a tagokat.

* **A Rimler—Mezey jubileumhoz.** A polgárság által *Rimler* Károly polgármester és *Mezey* Mihály tüzoltó főparancsnok tiszteletére rendezendő ünnepélyt holnap, szombaton este tartják meg. A laklyás-zene után a Pannóniában tartandó társasvacsorán pár százan vesznek részt. Az ünnepélyt tudvalevőleg azon alkalomból rendezik, mivel *Rimler* Károly polgármester most tölti be városi szolgálatának 25-ik évét, *Mezey* Mihály pedig 30 éve áll a nagyváradai önkéntes tüzoltó egyesület élén mint főparancsnok. A városi tisztikar a polgármester jubileumát a saját ünnepének is tekinti s megragadja az alkalmat, hogy a negyedszázad fordulójára alkalmából tiszteletének és szeretetének kifejezést adjon. Holnap, szombaton délelőtt 11 órakor testületileg tisztelegnek az összes városi tisztviselők *Rimler* Károly polgármester előtt s a tisztikar nevében *Dús* László főügyész, mint a tisztikar legrégebbi tagja üdvözlöi a polgármestert. A társasvacsorán pedig *Darvassy* Lajos tanácsnok köszönti fel a jubiláns polgármestert a városi tisztikar nevében. — A társasvacsora este 8 órakor a Pannóniában lesz s a rendező-bizottság kéri a résztvevőket, hogy jegyeiket magukkal hozzák, hogy azt a vendéglős beszédhesse.

* **A premontrei rend gyűlése.** A premontrei rend vasárnap tartotta meg Jászóvárott a jászóvári és csornai prépostok elnökelete alatt a rendi circarialis gyűlést, amelyen főleg a rend szellemi és egyházi vonatkozású ügyeivel foglalkoztak s egyben előkészítették a jövő évben tartandó általános rendi nagy képtalanban tárgyalandó ügyeket. A gyűlésen *Takács* Menyhért jászói és *Burány* Gergely csornai prépostok elnökölték s a jászói és csornai rend házfőnökei és perjelei voltak jelen. A nagyváradai rendházat képviselőiben *Novotny* S. Alfonz házfőnök vett részt a gyűlésen.

* **Ügyésségi megbízott.** Az igazságügyminiszter *Hadházy* Kálmán nagyszabó ügyvédet a nagyváradai kir. ügyésség területére ügyésségi megbízottul rendelte ki.

* **Uj egyházmegyei tanfelügyelő.** *Palotay* László nagyprépostot újabb díszes állására, s az ezzel járó elkötelezettségekkel való tekintettel megyés püspökünk fölmentette az egyházmegyei tanfelügyelői állástól. Az új nagyprépost hosszú időt töltött e fontos állásban, elévülhetlen érdemeket szerezve a katolikus tanügy körül. Semmi fáradságtól nem riadt vissza, az utazás nehézségei még hajlott korában sem tartóztatták vissza, ha ez állásának kötelességeiről volt szó. A lelépő főpápnak azonban méltó utódja akadt dr. *Lányi* József főlsz. püspök, váradai kanonokban, ki már eddig is nem egy tanujelét adta szakavatottságának e tekintetben is. Örömmel üdvözlöljük mindkettőt és kívánjuk, hogy a lelépő főpap még sokáig lássa áldásos tevékenységének eredményeit, utódja pedig, míg irányítója, vezetője lesz egyházmegyénk katolikus tanügyének, lássa fáradozásának méltó sikerét és gyümölcsét.

* **A Fehér-Kereszt ülése.** A nagyváradai Fehér-Kereszt egyesület választmánya ma, szeptember 27-én délután 4 órakor ülést tart a városházán.

* **A nagyváradai vasutállomás kibővítése.** A nagyváradai vasutállomás kibővítésére megtartott közigazgatási bejárás jegyzőkönyvét a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyva leküldötte Nagyvárad városához. A Német Sándor

szőlője mellett építendő felüljáróra, amely kocsi-közlekedésre is szolgálna, kimondja a miniszter, hogy annak építése és fentartása a m. államvasutakat terheli, világítással azonban Nagyvárad városa köteles ellátni. Ez ellen a város tanácsa felirattal él a miniszternél s kéri: fogja, hogy a világításra is az államvasutak kötelezessenek. Az állomás kibővítésével járó kisajátításokra az államvasutaknak az engedélyt megadta a miniszter.

* **A róm. kath. tanítónőképezde új igazgatója.** *Palotay* László nagyprépostot ki még váradolaszi-i plébános kora óta igazgatója volt a szt. Orsolva zárdában fennálló tanítónőképezdének, e fontos állásában *Makucz* Ernő zárdalelkész váltja fel. Már majdnem másfél évtizedig volt lelkésze ez intézetnek, megszerezve ez idő alatt nemcsak Nagyvárad társadalmának, hanem mindazoknak őszinte tiszteletét és becsülését, akik ez intézetet ismerik. Az új igazgatónak szívből kívánjuk: Ad multos annos!

* **Budapesti szabó-vigécek Nagyváradon.** A nagyváradai szabómunkások sztrájkját néhány élelmes budapesti szabócég igyekezett kihasználni s megbízottját Nagyváradra küldte megrendelések gyűjtése céljából. Mint halljuk, ezek a megbízottak el is halásztak rengeteg munkát a nagyváradai szabó iparosok előtt. A legelőkelőbb körökben sok megrendelést vettek fel s amíg a nagyváradai szabók nehezen izzadják ki a közterhek viselésével járó kiadásokat s a sztrájk által okozott károkat, az idegen iparosok zsiros nyereségre tesznek szert. A megrendelés gyűjtést a törvény tiltja s másutt a rendőrségnek arra is van gondja, hogy az ilyen megrendelés gyűjtést megakadályozza; nálunk azonban az ilyenekre nincsen semmi gondja a rendőrségnek. A mi szabó iparunk, a többivel együtt pang s még ilyen uton sem védi meg a hatóság a károsodástól. De hát ősmerve a viszonyokat, még azon sem csodálkozunk, ha ezek a budapesti vigécek a rendőrtisztviselőktől is vennének fel megrendeléseket.

* **Villamos kocsik összeütközése.** A villamos vasut kolozsvári-utcai kettős vágánya nemcsak a közforgalomra veszélyes, de sok kellemetlenséget okoz a villamos vasutak is. Különösen a baptista imaház előtti kanyarodónál nagyon nehéz a közlekedés. Az itteni kitérőnél regnap reggel fél kilenc óra tájban összeütközött két villamos-kocsi. Szerencsére nagyobb baj nem történt, csak a kocsik sérültek meg. Az egyik kocsinak az ütközője s az elől levő védő vasburkolata tört össze.

* **Szerencsétlenség Csékyén.** Mint Csékyéről jelentik nekünk, ott borzalmas módon lelte halálát egy ember társainak vigyázatlansága következtében. — A Csékye község melletti boristyei hegyoldalon tegnap a munkások egy kivágott fa törzsből egy 11 méter hosszú részt vágtak le. A levágott farész alig vált el a többi részétől, mikor egyszerre megindult és fokozott gyorsasággal gördült le a hegyoldalból. A hegyoldalban dolgozott egy *Modok* Mikula nevű munkás, aki a rohanó fa elől nem tudott kitérni és így a mintegy 50 métermássa súlyú fatörzs elütötte. A fa *Modok* nak fejét s testének felső részét a szó szoros értelmében összemorzsolta s tovább rohant a völgybe. A szerencsétlen ember azonnal meghalt s erről jelentést tettek az előljárásának, valamint a csendőrségnek, mely megindította ez ügyben a vizsgálatot. Ugyanis a favigó embereket mulasztás terheli annyiban, hogy a lejtős hegyoldalon megtámasztatlanul vágják a

hengeralaku fát, mely a szerencsétlenséget előidézte.

* **Az államvasutak pályázati felhívása.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága pályázatot hirdet az 1908—1910. években csapágyakhoz és kenőbelekhez szükséges gyapjufonalra. Ajánlatok kellőleg felszerelve 1. évi október 25. éig a m. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési szakosztályához nyújtandók be. A részletes feltételek ugy ezen szakosztálynál, mint bármely üzletvezetésnél megszerezhetők. A teljes ajánlati felhívást az igazgatóság ingyen és postán is megküldi.

* **Az alkohol.** Élesdi tudósítónk egy szerencsétlen fiatalember borzalmas haláláról ad hírt. *Serges* községében jelenleg a betét szerkesztési munkálatok teljesítése végett több hivatalnok van kint. Tegnap a hivatalos munka után a betétszerkesztést teljesítők, köztük *Takács* János 32 éves segédjegyző az ottani vendéglőben mulatoztak, ami a késő éjjeli órákba is belenyúlt. *Takács* a mulatozás után lakására tért, mely a község házában van, közvetlen a jegyzői iroda mellett. A szerencsétlen fiatal ember égő cigarettával feküdt le és mély álomba merült. Alvás közben a cigarettától meggyulladt az ágy nemű, melynek lángja meggyújtotta a szoba butorait. A keletkezett tüze *Takács* nem ébredt fel, és ott fulladt meg az ágyban. A tűz *Takács* testét teljesen elhamvasztotta. A szerencsétlenséget csak reggel vették észre, mikor a kisbíró felébredt és a szobából kiszivárgó füst keletkezésének okát kutatta. Az esetről jelentést tettek az élesdi főszolgabírónak, aki azonnal kiszállott a helyszínére, hogy megtartsa a vizsgálatot.

* **Uj vasut a megyében.** A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette az alispáni hivatalt, hogy *Kupfer* Jenő debreceni lakosnak egy iparvasut építésére az előmunkálati engedélyt megadta. Az iparvasut Mezőtelegről esetleg Mezőtelkiből indulna ki s Telkesd, Mezőtelki, Izsópallaga, *Serges*, Vércsorog határára át a Reu patak völgyébe vezetne.

* **Régi halottak exhumálása.** Magyarcséke mellett lévő *Dusesd* községében nagy kiterjedésű birtokai voltak a *Középegy* családnak. A birtokokat mint annak idején megirtuk eladták és parcelláztak. Az eladott földterületbe esik a *Középegy* család sírboltja is, melyet a birtokos változása miatt le kell bontani. Most mint értesülünk a sírboltot e hó 30-án fel fogják bontani és a rég eltemetett ősök hamvait Nagyváradra fogják hozni, hol az Olasz sírkertben helyezik örök nyugalomra őket.

* **Az Uránia új műsora.** Bámulatosan tökéletes mozgatóképekből áll az *Uránia* legújabb műsora, amely különösen kacagtató bohózatokban bővelkedik. Aki jól akar mulatni és szereti az estjét kellemesen eltölteni, ne mulassa el megnézni az *Uránia* új műsorát, amelynek groteszk bohózatai, mulatságos képei ellenállhatatlanul kacagásra készítenek az embert. A bohózatokon kívül megindító szépségű drámai képek is szerepelnek az *Uránia* legújabb műsorában. Ilyenek a gyermekbarát című kép, amely meghatóan tükrözi vissza egy kutyának a ragaszkodását egy kis gyermekhez. Szép és megindító kép a *Pierot* rémlátásai. — Bérletjegyek az *Uránia* pénztáránaál kaphatók.

* **Megégett gyermek.** Margitáról jelenti tudósítónk, hogy a járás területén lévő *Kets* községben tegnap borzalmas módon lelte halálát egy 8 éves gyermek. *Havas* Zsófia, aki tegnap növérenél volt, ott a tűz mellett állott, miközben ruhája lángot kapott s a leány testét annyira összeégette, hogy pár órai kintlódás után meghalt. A megtartott vizsgálat során

megállapították, hogy gondatlanság nem terhel senkit.

* **Különös való ok.** Egy különös váloperről kaptunk hírt Párisból, Thomas Kalvin mérnök ellen a felesége, Thomas Ada válopert indított az okon, hogy férje őt vőlegénykorában személyazonossága felől megtévesztette. A nő ugyanis férje testvérel járt jegyben 3 hónapig, az esküvőre azonban felcserélte magát a volt jegyese mostani férjével, aki szinte felismerhetetlenségig hasonlított reá. Az aszszony két évig nem sejtett semmit a dolgról, de nem régebben együtt látta a két testvért és ekkor felismerte, hogy rászédtek. A nő most minden áron válni akar, bár a másik testvér nem veheti el, mert időközben megnősült.

* **Véres szerelmi dráma.** Debrecenből jelentik: Véres szerelmi dráma történt tegnap Tiszadobon. Paulita Agnes cselédleány a tiszadobi temetőben három revolverlövessel megölte szeretőjét, Csenke János csendőr-őrpáncsot. A jelek arra vallanak, hogy közös elhatározással szánták magukat halálra. A leány három revolverlövessel megölte előbb a férfit, aztán mellének szegezte a pisztolyt, de már ahhoz nem volt lelki ereje, hogy elhuzza a pisztoly ravaszát. A gyilkos leányt Tiszadobon őrzik a csendőrök.

* **Névváltoztatás.** Berger Ernő és Ödön magyar-homorogi lakosok vezetéket neveiket a miniszter engedélyével *Balázs-ra* változtatták.

TÁVIRATOK.

Minisztertanács.

Budapest, szept. 26. Holnap, pénteken a kabinet valamennyi tagjának részvételével minisztertanács lesz. Nincs kizárva, hogy a minisztertanácsban a kiegyezés Dolga is szóba kerül.

A kecskeméti plébános beigtatása.

Kecskemét, szept. 26. Dr. Révész István pápai praefectus kecskeméti plébánosnak ma volt az ünnepélyes beigtatása. A beigtatást Csáky Károly gróf váci püspök végezte. A beigtatás után az új plébános tisztelgéseket fogadott a plébánián, délben pedig 250 teritékü ebédet adott.

Kisiklott tehervonat.

Budapest, szeptember 26. Barcsról jelentik, hogy a déli vasut egyik tehervonata Szirácson Daruvár mellett az elmúlt éjjel kisiklott. Két ember meghalt, többen könnyen megsérültek.

Virágzó községek pusztulása.

Budapest, szept. 26. A Győr melletti Szécsény nevű virágzó községben tegnap tűz ütött ki. Huszonhárom lakóház, istálló, gazdasági épület, a templom és iskola porig égett. A lakosság fele a tűzvész következtében koldusbotra jutott. A kár meghaladja a negyedmillió koronát.

Kaposvárról jelentik, hogy Jelse községben gyermekek felgyújtottak egy szénaboglyát. A tűz a lakóházakba kapott és 29 ház és ugyanannyi gazdasági melléképület leégett. Egy öreg koldus és két gyermek a lángokba lelte halálát.

NYILTER.

Óvás!

Értesítjük a t. közönséget, hogy ismert gyártmányaink **egyedül és kizárólag**

REICHARD ÁRUHÁZA

cégnél kaphatók, miért is kérjük kalapszükséglet esetén azt onnan beszerezni.

Tisztelettel:

Pichler Antal,

cs. és kir. udvari kalapgyáros.

Ita J. Henrik,

cs. és kir. udvari kalapgyáros.

Sürgős értesítés!

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a jelenleg Bémer-téri bódében levő **Kobrak-féle cipőraktar teljesen feloszlik** és az összes raktáron lévő cipő árukat minden elfogadható árban elárusítjuk.

Mint hogy ilyen kedvező alkalom csak ritkán kínálkozik, kérjük a n. é. közönséget, hogy bevásárlásait mielőbb eszközölje, míg a készlet tart.

Teljes tisztelettel:

Eigner Ede és Társa.

Berendezés eladó. — Telefon szám 695.

Csak november 1-ig.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

37

— Nem arról van szó, hogy d'Ambarés hadnagyot vádoljuk — jelentette ki Varouze. — Ez különben is lehetetlenség lenne. A bűntény órájában ő betegen feküdt a Katonatiszti Körben. Gondolhatja kedves miniszterem, hogy nemcsak értesítettem magamat a vizsgálat legcsekélyebb részleteiről, de magam részéről is kutattam. Vannak dolgok, amik majd kiszúrják az ember szemét, de azért de Cardailles ur, a köztársasági ügyész, világért sem említené fel.

— Nos! . . . és Géroult, a vizsgálóbíró? . . . Ennek tisztán a mi felfogásunk szerint kell lánia!

— Ő nem mer látni . . . Látni fog azonban, ha felülről felhatalmazást nyer arra — mondta lassan, telve a legkomolyabb kétértelműséggel, az államtitkár.

— Cristi, Varouzel ne beszéljen nekem talányokban! . . . Kiáltott fel Bardal türelmetlenül.

— És ön nem látja, mit akarok?

— Semmit sem látok. Szerelemből elkövetett bűntényről legyen szó és a szerelmesnek ne legyen köze ahhoz . . . Hogyan akarja tehát?

— A szerelmes férfinak . . . nem. De a nő?

Bardal, aki még morgott valamit, e szóra hirtelen elhallgatott. Mozdulatlanul, mintha hipnotizálva lenne, leesett ajakkal, kidülledt szemmel állt ott, a megdöbbenés megtestesüléseként.

— Malboise márkinó ellen — folytatá Varouze, minden egyes szót tagot hangsúlyozva — elég gyanuok van, hogy a vizsgálat megindítására feljogosítva legyünk. Ha ez a főúri hölgy egy egyszerű polgárnő lenne, már régen becsukták volna.

— Mit fecseg itt nekem, édesem?

A miniszter eme felkiáltásban, főleg annak hangsúlyozásában, valami kellemes megkönnyebbülés, reményféle csillámlott. Ha ez az ördögös Varouze nem tévedne, minő nagy szerencse lenne mégis!

Varouze pedig magyarázni kezdte:

— Emlékezzék vissza a dráma kezdetére. Egy akaratos, büszke leány, aki regényes származásánál fogva mindent megengedhetőknek tart maga részére, hajlama ellen megy férjhez. Érdekből adja beleegyezését, a hercegi hozomány, a házassági szerződés miatt, ami özvegyesége esetére biztosítja részére a férj vagyonát. Ez megjegyezni való. Mászt szeret, az kétségtelen. Házassága első estében férjét magával vonja a solgrési park mélyébe. Ismeri a földalatti ut létezését. Érdeklődést mutat az iránt és kinyitatta annak ajtaját. A titkos ajtó kulcsa a márkinál van . . . Az egyedüli létező kulcs . . . Amióta csak emlékezni tudnak Étrechynben az emberek, második kulcsot nem láttak . . . A márki belép a földalatti folyosóba . . . ott fel vannak állítva a gyilkosok . . .

— De — szolt közbe a miniszter — nem a távolból, hátulról lötték le Malboise-t?

— Lehet . . . A bűntény részleteit a vizsgálat fogja megállapítani. Mindaddig azonban nem jönnek azok ellenkezésbe a feleség által felállított kelepce teoriájával. Ki zárta volna be a földalatti ut ajtaját, ha nem ő, a férjénél megtalált kulccsal? Hogyan magyarázza meg azt, hogy ő a bűntény után órákon át elbujva tartózkodott a szakadékban?

— Elájult ott.

— Mit kerestett oly távol az áldozattól? . . . Ha, miután elesni látta a férjét, volt annyi ereje, hogy lemenjen abba az árokba, nem inkább a kastély felé kellett volna szaladnia segélyért? . . . Hogyan? . . . Ön érthetőnek találja, hogy egy nő, tanuja lévén egy gyilkosságnak, azonnal a gyilkosok után, vad, veszélyes helyre iramodjék? Az ijedség éppen az ellenkező irányba hajtotta volna őt, ha nem kellett volna büntársainak valami csuf szolgálatot tennie.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 26.

Osztrák hitelrészvény	— —	651.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Lezámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	540.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasut	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

R. (Érmihályfalva.) A tegnapi ügyben ma délután részletes tudósítást kérünk. Sziv. üdv.

G. K. (Élesd) és **B.** (Margita.) A fenti kérdés önökre is vonatkozik. Üdv.

A szerkesztőségért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kitüntetve I. díj és oklevéllel.

Szikszy József

műhangszerész

hegedűkészítő specialista.

NAGYVÁRAD,

Nagy-Sándor-utca 1. szám.

Mindennemű hangszerek készítenek és javítanak jutányosan, művésziessen.

Kitűnő német és olasz húrok.

Réz és fa fuvó hangszerek,

Gramophon és harmonium javítás.

Ajánlom hangszereimet az összes tanintézetek figyelmébe.

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

24

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Eladó házak.

Csengeri-utcán két különálló új épület 4—4 szobával és mellék-helyiségekkel. Esetleg az egyik kiadó.

Értekezhetni: Madarász és Flonta építőknél Perces-u. 30 Telefon 330.

Nem kell kékkő, Garantált Vetőmagcsáva — készen, poralakban kapható

Mezey János és Társa

fűszer- és csemege-kereskedése

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Az őszi idény közeledtével, dúsán elláttuk üzletünket a legjobb **fűszer- és csemege-árakkal**, minélfogva téli bevásárlásokra üzletünk a lealkalmasabb.

A legolcsóbb bevásárlási forrás, pontos és figyelmes kiszolgálás mellett

Bornymó zsákok minden nagyságban.

Tisztelettel

Mezey János és Trsa,

Telephon szm 249.

NAGYVÁRAD, Takarékpénztári épület.

Legfinomabb salom petroleum 1 liter 16 kr.

PÁL SÁNDOR

épület-, portál-, díszmű- és butor asztalos mester.

Rákóczi-ut 10 és Szaniszló-u. 2 sz. Stern palotában.

Elfogadok minden ezen szakmába vágó munkákat úgy mint épületek, portálok, üzletek, gyógyszerárak berendezését a legkitűnőbb szaktudással, ugyszintén átalakításokat és butorok javítását fényezését igen szolid árak mellett hivatkozom városunk intelligenciájának több elismerő nyilatkozatára ezért is kérem a nagyrődemű közönséget, hogy bizalommal felkeressen kegyeskedjenek egy levelező lap általi meghívásra bár hol megjelenek és költségvetéssel díjtalanul szolgálak.

Kiváló tisztelettel

Pál Sándor,
speciális szakiparos.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvámegyeében.

Klimatikus hely, őstényő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőberlőség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Nagyváradai középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én gimnáziumi, réáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezhetni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

Urmös ágyhoz szükséges anyagok.

Napononta friss tea-vaaj egynegyedkiló 33 kr.

A jelen tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.